

Валерія КУЗЬМЕНКО

курсант Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

д.ю.н., проф. **Р. В. Миронюк**
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ**

Статистика судових рішень, завантаженість судів та тривалість розгляду судових спорів свідчить про те, що вирішення юридичних конфліктів, особливо в адміністративному праві, через судові органи не може бути єдиним способом подолання юридичних спорів. Тому актуальним є вирішення питання розвантаження судової системи шляхом використання медіації як альтернативного способу вирішення спорів чи конфліктів.

Окрім того, використання медіації як альтернативного методу щодо судового розгляду та вирішення юридичних конфліктів узгоджується з правом будь-якими не забороненими законом способами захисту своїх прав та обов'язків від порушень та протиправних посягань, що регулюється ст. 55 Конституції України. Актуальність проблем, пов'язаних з інститутом юридичної медіації, визначається необхідністю зміни правової основи виникнення, формування та функціонування інституту медіації у національному законодавстві України з урахуванням європейського досвіду [1, с. 53].

Загалом, питаннями адміністративного процесу займаються такі провідні вчені – адміністративісти, як В. Авер'янов, О. Андрійко, Ю. Битяк, В. Гарашук, І. Голосніченко, Т. Коломоєць, Н. Писаренко, К. Ростовська та ін. Проблему застосування медіації у праві досліджували у своїх працях такі вчені-юристи, як О. Адамантис, О. Белінська, О. Ващук, Г. Єременко, Н. Ковалко та інші.

Т. Шинкар, визначає медіацію як альтернативу судовому процесу як форму досудового, позасудового чи позапроцесуального вирішення спорів та вирішення конфліктів, яка добровільно обирається сторонами (або призначається уповноваженим органом) з метою досягнення ними згоди та яка в рамках структурованої процедури передбачає обов'язкову присутність третьої сторони (неупередженого та нейтрального посередника), обраної за взаємною згодою сторін спору чи конфлікту, не уповноважений будь-якою стороною конфлікту приймати власні рішення, але покликаний надати професійну всебічну допомогу у справедливому врегулюванні конфлікту/суперечки та приведення конфліктуючих сторін через посередництво до стабільного та конструктивного діалогу, який буде служити компромісною, стабільною та взаємозадовільною угодою сторін для досягнення цілей попередження чи зменшення конфлікту, усунення його детермінант, підвищення ефективності/оперативності його вирішення, зменшення витрат на вирішення конфлікту/спору та/або відмову в судовому розгляді конфлікту/спору, припинення вже розпочатого провадження та/або зменшення обсягу позовних вимог [2, с. 44].

Отже, медіація – це добровільний переговорний процес, який може бути перерваний у будь-який момент, також сторони самостійно виробляють рішення та можуть впливати на результат.

Медіації притаманні три особливості: по-перше, переговори веде третя особа зі спеціальною підготовкою – медіатор. По-друге, процедура медіації має особливу структуру, що відкриває можливості для спільного пошуку взаємовигідного рішення. І по-третє, на відміну від класичного судочинства, медіація не обмежується лише процесуальним предметом спору. Крім того, медіація пропонує такі три переваги:

швидкість, конфіденційність і, як свідчить загальна практика медіації, високий ступінь ефективності [3, с. 2].

У адміністративно-правовій науковій думці поступово утверджується положення про те, що використання альтернативних засобів вирішення публічно-правових спорів іноді дає змогу підвищити ефективність державного управління порівняно з такою, що була б досягнута в результаті застосування адміністративних процедур, заснованих на підпорядкуванні та субординації між учасниками в адміністративному порядку. Такі правовідносини відрізняються надмірним формалізмом, складністю, вартістю, невмінням врахувати всі обставини справи, непередбачуваністю результатів і, як наслідок, меншим ступенем задоволеності приватних осіб якістю державного управління у частині сприяння належній реалізації їхніх прав та законних інтересів в адміністративно-правовій площині. Розширення можливостей залучення медіатора до вирішення адміністративно-правових питань органічно відповідає тенденції у бік ширшого використання адміністративних договорів як інструментів адміністративно-правового регулювання [4, с. 10].

Отже, процедура медіації є альтернативним засобом вирішення спорів, створення найбільш сприятливого середовища для спілкування та обміну інформацією між сторонами спору під керівництвом професійного медіатора для досягнення взаєморозуміння, подолання упередженості та, як наслідок, досягнення згоди сторонами на взаємоприйнятних умовах. Перевагами та факторами ефективності медіації є конфіденційність змісту спілкування під час медіації та інформації, пов'язаної з медіацією, можливість більш зручного та оперативного вирішення спору без зайвих юридичних процесуальних витрат, а також зменшення конфліктів і можливість відновлення та зміцнення довіри у стратегічних відносинах між сторонами спірних правовідносин.

1. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с. С. 51.

2. Шинкар Т. І. Застосування медіації в адміністративному судочинстві : вітчизняний та зарубіжний досвід : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2018. 220 с.

3. Фрідріх-Йоахім Мемель Про можливості впровадження медіації в рамках діючого Кодексу адміністративного судочинства України. Гамбург.2007. URL : http://www.voas.gov.ua/upload/337_mediac2.pdf.

4. Маслова А. Б. Загальнотеоретична характеристика медіації та передумови її використання як процедури вирішення митних спорів. *Правова позиція*. № 3 (32). 2021. С. 10-16.

Ольга КУЛІНІЧ

доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ІНТЕГРАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЙНОЇ ПРОЦЕДУРИ ЯК ЕФЕКТИВНОГО СПОСОБУ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ

Динамічний розвиток суспільних відносин, що сьогодні ускладнений карантинними обмеженнями, спричиненими пандемією COVID-19, зумовлює необхідність пошуку нових методів урегулювання конфліктних ситуацій, які допомогли б зменшити навантаження на судову систему, а також забезпечити швидкість та конфіденційність вирішення приватно- та публічно-правових спорів. Вплив європейських правових традицій на правову систему України спричинив розвиток одного з найбільш ефективних у світі способів альтернативного вирішення конфліктних ситуацій – медіації. Сьогодні в Україні відбувається становлення цього інституту, зокрема, особливу увагу приділено нормативно-правовому забезпеченню питання, однак необхідним залишається аналіз міжнародного досвіду реалізації медіативної процедури в Україні.